

сполученні. Автомобільний транспорт. Вип. 47. С. 44-50. URL: <https://doi.org/10.30977/AT.2219-8342.2020.47.0.44>.

2. Полянська А. С., Мартинець В. Б., Кабан О. В. Оптимізація ланцюга постачання на підприємстві в умовах кризових явищ. Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. 2022. Вип. 18(2). С. 112-127.

3. Наконечна Т.В., Прокопенко К.О. Семенова А.К. Логістичний консалтинг як інструмент підвищення ефективності бізнес-процесів. URL: http://www.econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/31_70_6/23.pdf.

4. Elliott D. , Bonsignori C. The influence of customs capabilities and express delivery on trade flows. Journal of Air Transport Management. 2019. V. 74. Pp. 54-71. URL: doi.org/10.1016/j.jairtraman.2018.09.007.

УДК 351.82:338.42

В.В. Липчук, д-р екон. наук, проф., чл.-кор. НААНУ (*ЛНУВМіБТ ім. С.З. Гжицького, Львів*)

СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ ДОРАДНИЦТВО: ПРОБЛЕМИ І ВИКЛИКИ

Сільськогосподарське дорадництво – це процес допомоги сільськогосподарським виробникам, фермерам та членам їх сімей, селянам у прийнятті рішень, які допомагають реалізувати поставлені цілі. У рамках сучасного сільськогосподарського дорадництва можна виділити три основні напрями:

1. Технологічний (техніка і технологія виробництва рослинницької і тваринницької продукції).

2. Аграрно-екологічний.

3. Соціально-економічний.

Сільськогосподарське дорадництво покликано виконувати три функції: навчальну; інформаційну та дорадчу. З точки зору виконуваних функцій дорадництво виступає ланкою всієї системи сільськогосподарських знань і інформації. Осередки дорадництва через дорадників та спеціалістів виступають зв'язуючим елементом між сільськогосподарською наукою і дослідженнями та безпосередніми користувачами – сільськогосподарськими виробниками і селянами. Разом з тим потрібне розуміння, що відправною точкою в консультуванні є проблема виробника, фермера або групи фермерів, а не отриманий результатом дослідження чи певні сільськогосподарські інновації. Саме тому, дорадчу діяльність не можливо покращити без можливості фермерів впливати на його програму та оцінювати досягнутий ефект.

Наразі в Україні немає добре функціонуючої системи сільськогосподарських знань та інформації. різноманітних інституцій та організацій, які найчастіше діють розосереджено або повністю ізольовано. Актуальна система сільськогосподарського дорадництва організаційно і структурно є неоднорідно та юридично не впорядкованою. Аграрні університети та науково-дослідні інститути не повністю використовують нові ринкові можливості, свій інтелектуальний потенціал у процесі маркетинга економіки, підтримки демократизації суспільного життя. Дорадчі служби не можуть функціонувати самостійно, ізольовано від інших ланок системи аграрних знань та інформації. Співпраця з ними необхідна для повного використання свого потенціалу.

Слід зауважити, що і в країнах Європейського союзу в умовах зростаючого значення сільських територій та реорганізацій в сільському господарстві виникла необхідність адаптувати дорадчу діяльність шляхом її реструктуризації. Зміни стосуються, зокрема, приватизації, нових способів фінансування дорадництва, інтеграції дорадчих установ з науково-дослідними установами

У світлі вимог, які накладає на українське сільське господарство очікуване членство в структурах Європейського Союзу, необхідно підтримувати державні сільськогосподарські дорадчі служби. Доцільним виглядає і юридичне закріплення переліку дорадчих послуг, які фінансуються з державного і місцевого бюджетів. Враховуючи це і повинна бути запропонована концепція сталого функціонування дорадництва в Україні.

Недостатньо розвинутим варто визнати дорадництво, що стосується розвитку малого, особливо несільськогосподарського підприємництва на сільських просторах, а також у поєднанні з економічно-соціальним дорадництвом. Разом з тим, особливого консультування потребують селянські господарства сімейного типу, зокрема новостворювані сімейні фермерські господарства, завдяки яким збереглися українські традиції та сільський краєвид. Нові можливості та складна фінансова ситуація селян сприяли появі і розвитку інноваційних видів діяльності, зокрема агротуризму та екологічному виробництву. Сучасні рішення змушують село розвиватися, адаптуючи нові економічні та соціальні функції. Це надзвичайно важливо для підтримки та збереження сільських територій відповідно до їхньої основної ролі - виробництва продовольства та високоякісних продуктів харчування.

Форма дорадництва значною мірою залежить від способу фінансування – з державного бюджету чи за кошти фермерів.

Традиційною формою дорадництва є державне дорадництво. Проте в процесі його трансформації виникли нові форми дорадництва, зокрема напівдержавне та приватне. Останнє може бути власністю фермерів чи їх організацій та комерційним. Однак, беручи до уваги низькі доходи фермерів, селян і держави в період економічної кризи, викликаній пандемією коронавірусу і війною росії, видається, що на даний момент сільськогосподарські дорадчі служби в Україні повинні мати державний характер.

Фінансування діяльності дорадчих служб в Україні залишається ключовою проблемою. Характерним для останнього десятиріччя є різке зменшення державного фінансування такої діяльності. Сучасна тенденція дорадчих послуг у більшості країн Європейського союзу полягає у зменшенні ролі державних дорадчих служб на користь дорадчих послуг, що фінансуються фермерами чи іншими сільськогосподарськими виробниками або комерційних дорадчих служб. Зміни в цій сфері є еволюційними, тобто фермери поступово беруть на себе фінансування відповідних консультаційних послуг.

В Україні потрібне формування сучасної ефективної системи сільськогосподарського дорадництва здатної:

- задовольняти потреби як отримувачів дорадчих послуг, так і учасників дорадчої системи;
- ефективно функціонувати з наявними та обмеженими (передусім фінансовими) ресурсами та адаптуючись до існуючих організаційних та економічних реалій у сільському господарстві і на селі;
- бути еластичною, здатною до розвитку та трансформації з урахуванням нових потреб економіки, багатofункціонального та зрівноваженого розвитку сільських територій, швидко реагувати на дорадчі потреби клієнтів;
- завоювати й утримувати позитивний імідж в очах потенційних клієнтів, завдяки високому професіоналізму та неформальному авторитету.

Новий напрямок діяльності дорадчих служб пов'язаний з адаптацією сільськогосподарських виробників до вимог Спільної аграрної політики, інтеграцією українського села і сільського господарства з Європейським союзом

Ситуація, в якій опинилася Україна, є ключем до здійснення очікуваних реорганізаційних та економічних змін у сільському господарстві та сільській місцевості. Однак досягнення цих змін неможливим без радників з глибокими технічними і економічними знаннями та здатністю спілкуватися з сільськогосподарським та сільським середовищем.